

2014-05-30 16:35 CEST

Könsstympade flickor i Sverige

Media har nyligen rapporterat om könsstympade flickor i Norrköping. Frågan är långtifrån ny. Det stora antalet utsatta flickor på en mellanstor ort som Norrköping är en väckarklocka om att detta förmodligen är långt vanligare än vad vi trott.

Alla former av kvinnlig könsstympning måste förbjudas och bekämpas, i Sverige och i andra länder. Den svenska lagstiftningen är tydlig när det gäller könsstympning men det krävs fler åtgärder för att förhindra könsstympning, inte minst handlar det om kunskap bland barn, föräldrar och sjuk- och hälsovården. Rädda Barnen tar också avstånd från ingrepp som beskrivs som ”mildare varianter”, så kallad ”prickning” etc.

Rädda Barnen har arbetat mot kvinnlig könsstympning sedan 80-talet. Kvinnlig könsstympning är en kränkning av barnets grundläggande rättigheter så som de fastslagits i Konventionen om barnets rättigheter och i African Charter for the Rights and Welfare of Children.

I flera länder i Afrika arbetar Rädda Barnen med bekämpning av kvinnlig könsstympning utifrån ett helhetstänkande. Arbetet bedrivs i samarbete med berörda personer och rörelser på olika nivåer, däribland också barn, för att få tillstånd varaktiga förändringar i både lagstiftning och attityder.

I början av 2000-talet drev Rädda Barnen också specifika projekt kring kvinnlig könsstympning i Sverige. Vi tog bl a fram en informationsskrift, och Rädda Barnen var aktiv i ett nationellt nätverk mot kvinnlig könsstympning.

För närvarande ingår kvinnlig könsstympning som en del i större projekt kring hedersrelaterat våld. Könsstympning har en stark koppling till hederstänkande. Inom projektet Det handlar om kärlek informerar vi skolbarn (70 000 sedan år 2009) om barns rättigheter till ett liv fritt från våld,

övergrepp och andra kränkningar, med stark koppling till hedersrelaterat våld och förtryck. Kvinnlig könsstympning beskrivs i informationsmaterialet och kommer upp i diskussioner med elever. I det fortsatta arbete med Det handlar om kärlek kommer ett handledningsmaterial för lärare och annan skolpersonal tas fram om bland annat kvinnlig könsstympning.

Projektet Det handlar om kärlek bedrivs över hela landet i samverkan med kommuner. Lokalt har man på några ställen valt att fokusera speciellt på kvinnlig könsstympning, genom samverkan med ideella organisationer som arbetar med frågan, kompetensutveckling av professionella etc. Rädda Barnen har konstaterat att behovet av fortbildning kring frågan är mycket stort, både bland skolpersonal, inom socialtjänst och polis, men även inom sjukvården.

Kampanjen Stopp! Min kropp! som drevs av Rädda Barnen under 2013 fokuserade på att barn ska våga berätta. Den handlade om barns rätt till sin kropp, att inte behöva utsättas för ett övergrepp både fysiskt och psykiskt. Kampanjen togs mycket väl emot och den bok vi tog fram kring hur man pratar med barn om rätten till sin kropp är mycket efterfrågad. Det är vår uppfattning att budskapet om att stärka barn i att berätta är något som borde anammas av skola och förskola och utvecklas till att tydligt adressera inte bara sexuella övergrepp utan även det övergrepp som kvinnlig könsstympning utgör.

Rädda Barnens erfarenhet är att många skolor/kommuner är ovetande om att det ens finns flickor som är könsstympade i deras kommun. En del av problemet med bristande kunskap kan bottna i att det upplevs som utpekande och diskriminerande att ens ställa frågan. Vi föreslår därför att:

- Det ska vara obligatoriskt att ställa frågor till alla skolelever i samband med regelbunda hälsokontroller, i syfte att uppdaga om de oroar sig för, eller om de utsatts för kvinnlig könsstympning. För att säkerställa att frågan verkligen når dem det berör bör ett frågepaket riktas till alla och även omfatta frågor kring våld och sexuella övergrepp. På så vis undviker man problemet med att avgöra vilka kriterier som ska gälla för att välja vilka som ska tillfrågas. Dessutom kommer elevhälsan att få annan viktig information som kan bidra till att stärka barns säkerhet och förebygga negativ utveckling.

- Socialstyrelsen eller annan lämplig instans uppdras att utarbeta ett underlag för sådana frågor, som elevhälsopersonalen kan ta stöd av i detta

arbete.

- Socialstyrelsen eller annan instans uppdras att ta fram riktlinjer för hur verksamheter och myndigheter ska arbeta förebyggande och hur de kan arbeta med skydd och stöd i ärenden där en flicka eller kvinna riskerar att könsstympas eller redan har utsatts.

- Kompetensutvecklande insatser genomförs, och att kunskap om kvinnlig könsstympning ingår som en obligatorisk del i utbildningar för för alla yrkesgrupper som kan beröras av frågan.

Kvinnlig könsstympning

Kvinnlig könsstympning är en mycket gammal tradition och är inte kopplad till någon särskild religion. Det förekommer inom vissa grupper över hela världen.

I Sverige är kvinnlig könsstympning förbjudet sedan 1982, och från 1999 blev det också straffbart att medverka till att flickor från Sverige utsätts i annat land. Ordet könsstympning används, istället för det tidigare omskärelse, i lagen och i FN-sammanhang för att illustrera allvaret i ingreppet, och som ett tydliggörande av att avsikten med ingreppet är att begränsa flickors och kvinnors sexuella lust och förmåga. Det är ett uttryck för ojämlikheten mellan könen.

Enligt svensk lag är det förbjudet "att göra ingrepp i de kvinnliga yttre könsorganen i syfte att stympa dessa eller åstadkomma andra bestående förändringar av dem (könsstympning), oavsett om samtycke har lämnats till ingreppet eller inte". Straffet är fängelse upp till tio år (om brottet är grovt, annars fyra år). Det är också straffbart att planera, underlätta, uppmuntra någon att omskära eller att underlåta att rapportera brott om man har fått kännedom om en könsstympande handling.

Regeringens nationella handlingsplan mot kvinnlig könsstympning slår fast att könsstympning av flickor som bor i Sverige skall upphöra samt att de flickor och kvinnor i Sverige som redan blivit könsstympade ska få det adekvata stöd som de är i behov av.

Enligt uppskattningar från WHO finns det i dag mellan 100 miljoner och 140 miljoner kvinnor och flickor i världen som är könsstympade. Ingreppet skiljer sig åt i olika kulturer, men i de grävsta formerna avlägsnas de inre och delar

av de yttre blygsläpparna samt klitoris varefter vaginan sys ihop så att endast ett litet hål för urin och mensblod finns kvar. Flickorna kan vara allt ifrån några dagar gamla spädbarn till ungdomar i övre tonåren. Att bli utsatt för könsstympning är ofta ett stort trauma som medför medicinska, sociala och psykiska konsekvenser.

Länsstyrelsen i Östergötland, som fått ett uppdrag av regeringen, rapporterade nyligen att 60 flickor i Norrköping berättat att de är könsstympade.

[Rädda Barnen](#) är en politiskt och religiöst obunden folkrörelse med verksamhet både i Sverige och internationellt. Med Barnkonventionen som grund arbetar vi för att barn ska få det bättre och för att barns rättigheter ska respekteras.

Följ oss på:

[Twitter](#)

[Facebook](#)

Kontaktpersoner

Rädda Barnens pressjour

Presskontakt

Tillgänglig för journalister mellan klockan 08.00 och 20.00.

press@rb.se

08-698 90 90

Anne Thorngren

Presskontakt

Pressekreterare

Svenska frågor

anne.thorngren@rb.se

0723-57 67 56

Åsa Runström Awad

Presskontakt

Pressekreterare

Internationella frågor

asa.runstrom.awad@rb.se

0733-55 34 33